

Norden må stå sammen i en urolig verden

Sikkerhetspolitisk samarbeid i Norden har alltid vært viktig for SV. Å styrke det nordiske fellesskapet er nå viktigere enn på veldig lenge.

USA har med Donald Trump som president tatt et stort skritt i autoritær retning. Samtidig med at tek-oligarkene tar kontroll over statsapparatet, heier Trump-administrasjonen fram ytre høyre i Europa og allierer seg med Putins Russland.

Trump truer med militærmakt også mot allierte land, sier han vil ta kontroll over Grønland og gir tydelige signal om at USAs sikkerhetsgaranti i NATO ikke kan tas for gitt. Sviket mot Ukraina, der Trump forhandler om «fred» med Russland over hodet på ukrainerne, trekker tilbake den militære støtta og driver utpressing for å få kontroll over Ukrainas naturressurser, setter også europeisk, nordisk og norsk sikkerhetspolitikk i et nytt lys.

Mot dette bakteppet kan ikke Norge la utenrikspolitikken gå på autopilot. Selv om SV ikke er for å melde Norge ut av NATO, er det naivt å lene seg på gamle allianser og tro at USA skal komme Norge til unnsetning. Tvert imot bør Norge først definere hva vår utenrikspolitikk skal være, og deretter søke allianser med utgangspunkt i våre mål og egne interesser.

Norge har satt seg i en svært utsatt posisjon gjennom baseavtalen med USA. Avtalen gir USA uhindret og eksklusiv tilgang til norsk jord, noe de blant annet kan bruke for å eskalere konflikter i nordområdene. Baseavtalen bør nå sies opp, før USA-basene blir brukt i strid med norsk politikk og norske interesser. Norge er et suverent land, som må unngå å havne i konflikter vi ikke ønsker å være en del av.

Også i EU har ytre høyre vokst. Flere land ledes av konservative partier med ytre høyre som del av sitt parlamentariske grunnlag. Disse konservative og ytterliggående kreftene får nå støtte fra både Putin og Trump. Fellesskap og solidaritet trues. Når EU-landene dessuten har forskjellige interesser og geopolitisk orientering, kan heller ikke EU gi Norge troverdige sikkerhetsgarantier

Når Norge ikke kan stole på sikkerhetsgarantiene fra USA må vi se andre veier. I Norden har vi et område med et reelt interessefellesskap, sterke demokratiske tradisjoner og godt utviklet samarbeid på mange måter. At alle landene i dag er medlemmer av NATO gjør at vi kan utvide og integrere det militære samarbeidet ytterligere. Dette vil gjøre Norden til en større kraft uavhengig av om NATO som vi kjenner det i dag videreføres. Derfor vil SV støtte oppbygging av strukturer i samarbeid med nordiske land og andre aktuelle land som ikke er avhengig av amerikansk deltakelse for å være operative i en krisesituasjon.

For å utvikle en realistisk sikkerhetspolitikk må Norge først erkjenne at stormakten USA og småstaten Norge har ulike interesser. Mens Norge har interesse av internasjonal ro og orden og er sårbare når spenningen øker, ser USA muligheter til å øke sin makt i urolige tider. Der stormakten ser faste internasjonale regler som en hindring, ser småstaten trygghet og handlingsrom.

Folkeretten er grunnsteinen i det internasjonale politiske system. Den skal forhindre stormakters maktmisbruk og er en avgjørende del av en interessebasert, solidarisk og realistisk sikkerhetspolitikk. Et konsekvent forsvar av folkeretten må derfor ligge til grunn for norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk. Norge har felles interesser med et stort flertall av verdens land i at FN skal spille en viktig rolle i internasjonale spørsmål for fred og stabilitet. Land i sør er også viktige internasjonale samarbeidspartnere for Norge.

SV mener Norge må stå sammen med Norden i den militære, humanitære og sivile støtten til Ukraina. Ukraina må forbli en selvstendig stat og beholde sitt folkerettslige territorium, og Russland må stilles til ansvar for sine krigsforbrytelser.

Videre må Norge styrke totalberedskapen mot krise og krig. Selvforsyningen av mat og medisiner må økes. At det norske Forsvaret selv har styrke til å håndheve vår suverenitet i nord og i de store havområdene våre, bidrar til å redusere risikoen for stormaktsrivalisering og væpnet konfrontasjon.

Sivilsamfunnet er vårt vern mot høyreekstremismen. Fagbevegelsen og resten av sivilsamfunnet er viktige demokratiske institusjoner under en konflikt. Lærerne som nektet å undervise i nazistisk ideologi under andre verdenskrig er eksempel på viktig sivil motstandsarbeid.

Kampen mot høyreekstremismen er også en informasjonskrig. Vi ser at stater aktivt søker å påvirke demokratier gjennom å skape økt polarisering og konflikt. Derfor må vi styrke befolkningens motstandsdyktighet mot informasjonskrigsføring. SV vil derfor styrke sivilsamfunnet og lage en langtidsplan for å styrke sivil beredskap.

Krigen i Ukraina har vist at en viktig del av beredskapen er evnen til å produsere ammunisjon og annet nødvendig materiell. Det er i norsk egeninteresse å erstatte den sterke avhengigheten av amerikansk materiell og heller satse på å øke den nordiske og europeiske kapasiteten til å produsere forsvarsmateriell. Ved nye anskaffelser bør dette være et selvstendig poeng.

Et viktig skritt mot målet om en verden uten atomvåpen er atomvåpenfrie soner der stater forplikter seg til ikke å produsere, anskaffe, teste eller inneha atomvåpen. Norden er egnet til å utgjøre en slik sone fordi de nordiske landene ikke har atomvåpen. SV vil derfor arbeide for Norden som atomvåpenfri sone.

Norge bør samtidig søke tettere forsvarssamarbeid med våre nordiske og baltiske naboer samt med Storbritannia og andre likesinnede land. For å øke felles forsvarsevne trenger vi et praktisk samarbeid om produksjon av forsvarsmateriell, forsyningslinjer og planlegging. Vi må øve betydelig mer med våre nordiske og baltiske naboland, utvikle felles forsvarsstrategier for ulike invasjonssituasjoner og søke økt integrasjon og samhandling. Tettere integrering av de nordiske styrkene og en gjensidig nordisk sikkerhetsgaranti, også uavhengig av NATO, vil gjøre oss enda tryggere.